

Élet a hajón, Élet a tengeren...

I. Partmenti tengeri vitorlázás – II. Nyílt tengeri vitorlázás – III. Óceáni vitorlázás

Az óceáni vitorlázás a tökéletes kikapcsolódás a mindennapi taposómalom után. Bálnák és delfinek követnek sokszor, madarak szállnak körülöttünk, sokszor meg is pihennek a fedélzeten. Képzeld el, hogy egy kellemes vitorlázás után megérkezünk egy kis sziget homokos tengerpartjára, kókuszpálma és azúrkék tenger... Itt egész évre feltöltődhetünk napsütéssel!

A hajón és a tengeren az élet igen változatos, nagyon sok különböző tevékenységből áll. Ezeket próbáltam itt összefoglalni és pontokba szedni.

0. A legszükségesebb gondolatok a sikeres túravitorlázóknak:

- Tiszteld a tengert és az időjárását! → Figyeld folyamatosan a tengert és az időjárását és a legkisebb változásokat is vedd észre rajta!
- A jó tengerész figyelmessége megelőzni a bajt, megelőzni a problémákat! → Egyrészt a hajó folyamatos szakszerű karbantartásával (lásd. Ellenőrző lista), másrészt a hajó folyamatos figyelésével.
- A kapitánynak ismernie kell a hajója és a saját korlátait. → Tudnia kell, hogy milyen időjárás tudnak még együtt kezelni és milyen időjárás az, amit már nem tudnak!
- Minden túrahajót fel kell készíteni, arra hogy a kapitány egyedül is el tudja vezetni ('single-handed philosophy') és az egyszerűség, gyors javíthatóság alapvető elvárás nyílttengeri és óceáni vitorláshajókon ('keep it simple').
- Készenlétben kell lenni, hogy ha hirtelen valami történik, azonnal tudjál reagálni. Mindig legyen kész terved 'minden esetre'.
- Seamanship egyenlő gyakorlás, gyakorlás és gyakorlás!

1. Vitorlázás alapjai

A vitorlásra van lehetőség a legalapvetőbb vitorlás ismeretek megszerzésére is a nem vitorlázók és a kezdő vitorlázók számára. Főbb témák: vitorlázás elmélete; vitorlázás gyakorlata; vitorlák helyes beállítása; kormányzás, kikötés; vitorlázás spinakerrel; fordulás; Q-forduló; halzolás; 'Ember a vízben!' gyakorlat; horgonyzás; kötélkezelés, csomók; hajóápolás stb.

2. Partmenti tengeri, nyílttengeri- és óceáni vitorlázás

Tengeri hajóvezetői képesítéssel rendelkezők számára lehetőség van mérföldgyűjtésre is. (A Magyar Hajózási Felügyelet, Tengeri Osztály által kibocsátott képesítéshez; RYA képesítéshez; Magyar Vitorlás Szövetség Yachtmaster képesítéshez stb.)

A vitorláshajón továbbá lehetőség van a tengeri vitorlázás gyakorlati és elméleti részét együtt és egyszerre elsajátítani, egyelőre képesítés nélkül...

- A főbb elméleti témák: parti navigáció; mágnességtan; tengeri térkép ismeret; helymeghatározás; elektronikus navigáció; jelzéstan; mentés- és túléléstechnika; nemzetközi hajózási szabályzat (COLREG); meteorológia; tengerrajz; tengeri jog; tengeri környezetvédelem; hajóhigiénia stb.
- A gyakorlati nyílttengeri és óceáni vitorlázás főbb témái: viharvitorlázás; viharhorgony használata; heaving to (sodródás); sheet steering system; jug rigg (árboctörés utáni pótárboct felszerelési technikák); egyéb óceáni haváriák kezelése (vitorlázás pót kormányval); tengeri vitorlások karbantartása; motorjavítás; árboctbeállítás; 'check-list' összeállítás; hajóelektronika (pl. napelem) ismeretek; útvonaltervezés; különböző ügyeleti rendszerek kidolgozása stb. és a MOB!

3. Ügyeleti rendszer

Bizonyos túrákon folyamatos vitorlázunk napokat vagy akár heteket is. A menetben lévő vitorlásra minden esetben és minden időben kell legyen legalább egy ügyeletes. Az ügyeletes 3-4-5-6 órát ügyel egyhuzamban, utána természetesen pihen. Az ügyeletes feladatai: kormányzás, kormány és vitorla beállítás; navigáció, hajónapló vezetése (2 óránként); hajóforgalom figyelés (éjszaka radarral), időjárás változás figyelése, stb. Lehetőség van ügyeletet vállalni a hajón, de nem kötelező!

4. Időjárás előrejelzés

Indulás előtt minden esetben közösen megnézzük és értékeljük az időjárás előrejelzést Internetes oldalakon (www.weatherpassage.com és a www.weatheronline.co.uk/marine) és ezenkívül a grib fájlakat tölthetünk le elemezhetünk az UGRIB programmal. Menet közben az SSB HF rádión kapunk folyamatos időjárás előrejelzéseket.

Vitorlázás közben az ügyeletes feladata a folyamatos időjárás változás figyelése: barométer állását; a szél erősséget, szélirányt, a tenger állapotát és az égbolt (felhők) állapotát 2 óránként bevezeti a naplóba. A nagyobb időjárás változásokat azonnal jelzi a kapitánynak.

5. Navigáció

Több független navigációs rendszer van a hajón, van tartalék kézi GPS is. Navigációs programjaink: Ozi Explorer, MaxSea, MapSource, Raymarine Cmap. (Fontos, hogy mindig mindenből legyen tartalék.)

6. Kommunikáció (rádiózás)

Egy HF Icom 725-ös rádióval és egy dipólantennával rádiózunk. A magyar rádióamatőrökkel és 'Yachting Cruiser Net'-en a többi körzetünkben tartózkodó vitorlázóval napi rendszerességgel beszélünk.

7. Horgászás

Lehetőség van horgászni a hajón vitorlázás közben. A módszer, hogy a hajó után húzunk 60-80 m damilt, aminek a végén egy műcsali van horoggal. Az aktuális tengertől,

óceántól és a szezontól függ, hogy mennyi halat tudunk fogni. Legtöbbször tonhal, repülőhal és dorádó (mahi mahi) akad a horogra. A frissen fogott halat a legtöbbször szinte azonnal elkészítjük, például kókuszosan kisütve csendes-óceáni receptek alapján.

8. Hajókarbantartás

Az 'Ellenőrző lista' alapján történik a hajón a folyamatos 'megelőző' karbantartás és javítás közösen. A hajón több szerszámosláda van és szinte mindent meg tudunk magunk javítani a hajón!

9. Közös főzés, étkezés és takarítás

A hajón közösen főzünk. A hajóban van hűtő- és jégszekrény, főzőlap és sütő. A sütőben tudunk sütni friss kenyeret, zsömlét, süteményt és akár pizzát is. A hajóra mindig veszünk 1-2 fürt banánt és más helyi friss gyümölcsöket. Minden szigeten ki szoktuk próbálni a helyi tradicionális ételeket is. A hajón mostanában nagyon népszerű különböző csírák fogyasztása (például mustármag, retekmag stb. csíráztatása).

10. Búvárkodás és sznorkerezés

Érdekes sznorker felszerelést (búvármaszka, pipa, uszony) hozni a hajóra és víz alatti kamerát (vagy kamerát vízálló tokkal), mert a Csendes-óceáni kis szigetek mindegyike merülési paradicsom. Ajánlott búvárvizsgát tenni még Magyarországon (ebben is tudunk segíteni), így lehetővé válik minden nagyobb szigeten szervezett palackos merülésen is részt venni. A különböző színes halak, rákok, morénák, ráják, kisméretű emberre nem veszélyes 'reef' cápák és a nagyon sokféle méretű, fajtájú, típusú korallok a legtöbb helyen már 5 m-ig a víz alatt megtalálhatóak és így csupán egy búvármaszkkal élvezhető a tenger alatti világ...

11. Lakatlan szigetek élménye

Néhány vitorlástúrán egy napra lehorgonyozunk egy-egy lakatlan szigeten. Kicsónakázunk a kis lakatlan szigetre és bejárjuk. Ennek különleges hangulata van: kókuszdiót vagy más gyümölcsöt szedünk, gyakoroljuk a kókuszdiót felnyitásának technikáját, úszkálunk és sznorkerezzük az érintetlen lagúnákban. Ezek a szigetek nem található emberi kéz nyoma, így szemét sincs. Csak az érintetlen természet...

12. Kis lakott szigetek megismerése

A Csendes-óceáni szigetcsoporton belül a kis szigetek legtöbbször csak egy kislel van. Itt is nagyon különleges hangulatot találhatunk. Amikor itt lehorgonyozunk egy-két napra, akkor meglátogatjuk a falut és a falu vezetőjét. Találkozunk a helyiekkel és van, hogy adunk nekik ajándékot, mivel a szigetükön vendégeskedünk (jelképesen például a helyi tradicionális ital, kava gyökerét) vagy horgokért, pólóért cserélünk gyümölcsöt stb. Minden sziget más és minden élmény unikum. Néhány kis faluban vásárolhatunk a helyiek által hagyományos módon készített tradicionális eszközöket is.

13. Különböző kultúrák megismerése

Egy-egy szigetcsoportnak van saját nyelve, kultúrája, hagyományos ételei és italai, tradicionális zenéje, táncai stb. ezek megismerésére is van lehetőség. A nép története, például honnan és mikor kerültek a szigetre, mikor érkeztek meg az első fehér felfedezők, és mivel találkoztak itt? Mikor jött létre az első településük? Mikor kezdődött a gyarmatosítás? Mikor vált függetlenné a sziget? Milyen kapcsolatuk van jelenleg a világgal? Kis helyi múzeumok bemutatják ezeket az érdeklődő utazóknak, nagyon érdekes információkkal gyarapodhatnak ismereteink.

14. Időjárás

Alapvető elvünk, hogy soha nem lehetünk biztosak mi is vár ránk a nyílt vízen. Főleg hosszabb tengeri és óceáni vitorlázásokkor fel kell készülni, arra, hogy bármilyen időjárást tudjunk kezelni!

15. Első a biztonság! (Safety First)

Amikor először fontolóra veszed a reefelést, (vitorla felület csökkentésen erősödő szél esetén), akkor kell reffelni! ('When in doubt reef!') Kezdő és nem tapasztalt vitorlázókat, soha nem hozok éles nehéz helyzetbe. Inkább csendes időben szituációs gyakorlatokat játszunk mi történik és mit kell csinálni viharban bizonyos haváriák esetében.

16. Gyakorlatok, amiket minden esetben együtt elvégzünk egy vitorlástúra előtt

- Csendes időben első nap reffelés és vitorlacsere próba, árbocmászás (1-2 jelentkező felhúzása) stb.
- Viharra készülés és vihar vitorlázási stratégiák ismertetése csendes időben az első napon (pl. 'ride it out at sea' viharhorgony használata).
- Indulás előtt az aktuális tenger és óceán szeleit, áramlatait, tengerrajzát, árapályát és az egyéb helyi specifikumokat ismertetem (pilot chart, időjárás térkép, pilot könyvek és jacht guide könyvek alapján).
- Az alapvető kötélcsomók megtanulása, gyakorlása.
- Karbantartás és javítás a hajón az 'Ellenőrző lista' alapján.

17. Minden vitorlástúrán nagyon komolyan vesszük a biztonsági és életmentési ismertetőket és gyakorlatokat

Minden túránk első napján ezt a három gyakorlatot végezzük el:

17.1. Ember a vízben esetén a begyakorolt feladatok:

- A kormányos elkiáltja, hogy '**Ember a vízben! Mindenki a fedélzetre!**'
- majd benyomja a MOB gombot a GPS-en és bedobja a mentőpatkót a vízbe esett ember után
- Ezután a kormányos kijelöl egy embert, aki folyamatosan nézi és szemmel követi az embert a vízben (folyamatos ujjal mutat rá!)
- a kormányos beindítja a motort és
- elkezd az 'Ember a vízben!' manővert vitorlával és motorral és a többiek közben kezelik a vitorlákat.

- A pontos manőverről, vitorlabevonásról én adom az utasításokat figyelembe véve a szél viszonyokat és a tenger állapotát. Indokolt esetben szükséges lehet az orrvitorla vagy minden vitorla bevonása is.
- A fürdőlétra leengedése és miközben megközelítjük az embert a vízben felkészülünk az ember kiemelésére. Amikor megközelítettük az embert a vízben-t, akkor a motort le kell állítani.
- Ha a személy ájult vagy sérült, akkor több erős embernek is kell segítenie a vízben lévő ember kihúzásában. A grózsott ebben nagy segítségünkre lehet.

17.2. Tűz esetén a konyhai mosogató alatt található a fire blanket és 2 db szalonban található tűzoltó készüléket kell használni. Motortűz esetén nem szabad felnyitni a motorajtót, mert sok levegőt kaphat, hanem az e célra kialakított kis résen lehet befújni a tűzoltó anyagot.

17.3. A hajó elhagyására is fel készítém minden esetben az új legénységet ('Abandon-ship preparation'), ennek a valószínűsége nagyon kicsi és erre a legrosszabb esetre senki nem szeret gondolni:

- Én adom le a vészjelzéseket (message of distress), de ettől függetlenül az EPIRB bóját és a rádiók vészjelzési módjait mindenkinek megtanítom.
- Én teszem be a mentőtutajba a vészjelző biztonsági felszereléseket és az iratokat.
- A mentőtutaj vízberakását az általam kijelölt két személy végzi (közel 50 kg-os)
- Egy általam kijelölt személynek csak az a feladata, hogy a mentőtutajba az édesvizet, élelmiszert és takarókat tegyen.
- Az előre összekészített vészhelyzet csomagunkat egy általam kijelölt személy tesz be a mentőtutajba. E csomag tartalma: lámpa, kés, kézi GPS, kürt, kötelek, elsősegély láda, vitaminok, horgász felszerelés stb.
- Mindenkinek mentőmellényben és viharruhában kell beszállni a mentőtutajba!

Méder Áron
Isla Perlas, Csendes-óceán egy kis szigetén... 2011. május 17.